

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	[๑]
สารบัญ	[๒]
๑. แผนบริหารการสอนประจำวิชา	๑
๒. การวางแผนการสอน	๕
๓. บทที่ ๑ หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเถรวาท	๑๑
วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท	๑๑
ขอบข่ายเนื้อหา	๑๑
๑.๑ ความนำ	๑๒
๑.๒ พระพุทธศาสนาเถรวาท	๑๔
๑.๒.๑ ความหมาย	๑๔
๑.๒.๒ ความหมายตามภาษาอังกฤษ	๑๕
๑.๒.๓ มูลเหตุที่ทำให้เกิดศาสนา	๑๖
๑.๒.๔ องค์ประกอบของศาสนา	๑๗
๑.๒.๕ ประเภทของศาสนา	๑๘
๑.๒.๖ พระพุทธศาสนาเถรวาท	๑๙
๑.๓ พระไตรปิฎก	๒๐
๑.๔ เป้าหมายของพระพุทธศาสนาเถรวาท	๒๓
๑.๔.๑ พระพุทธเจ้าสอนอะไร	๒๓
๑.๔.๒ รู้จักกิเลส เห็นแจ้งทุกข์ เข้าถึงธรรม	๒๕
๑.๔.๓ การระงับกิเลสในแต่ละระดับ	๒๗
๑.๔.๔ การระงับอนุสัยกิเลส	๒๗
๑.๕ วิปัสสนาภาวนา	๓๐
๑.๕.๑ ความหมาย	๓๐
๑.๕.๒ วิปัสสนาปัญญาเกิดจากการเจริญสติปัฏฐาน ๔	๓๒
สรุปท้ายบท	๓๔
คำถามท้ายบท	๓๕
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๓๖
๔. บทที่ ๒ มหาสติปัฏฐานสูตร	๓๗
วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท	๓๗
ขอบข่ายเนื้อหา	๓๗
๒.๑ ความนำ	๓๘
๒.๒ ใจความสำคัญของมหาสติปัฏฐานสูตร	๔๒
๒.๓ เหตุเกิดแห่งสติปัฏฐานทั้ง ๔	๔๔

๒.๓.๑	วิปาสธรรม ๔	๔๘
๒.๓.๒	โอฆะ ๔	๔๘
๓.๓.๓	โยคะ ๔	๔๙
๒.๓.๔	อาสวะ ๔	๕๐
๒.๓.๕	คั่นถะ ๔	๕๑
๒.๓.๖	อุปาทาน ๔	๕๓
๒.๓.๗	อคติ ๔	๕๕
๒.๓.๘	อาหาร ๔	๕๕
๒.๔	แปลบาลี มหาสติปัฏฐานสูตร	๕๘
๒.๔.๑	แปลบาลี กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๖๐
๑)	อานาปานปัพพะ	๖๐
๒)	อิริยาปถปัพพะ	๖๓
๓)	สัมปชัญญปัพพะ	๖๔
๔)	ปฏิกุลมณสิการปัพพะ	๖๕
๕)	ธาคุมณสิการปัพพะ	๖๘
๖)	นวลวิธีกาปัพพะ	๖๙
๒.๔.๒	แปลบาลี เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๗๓
๒.๔.๓	แปลบาลี จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๗๔
๒.๔.๔	แปลบาลี ฌมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๗๖
๑)	นีวรณปัพพะ	๗๖
๒)	ขันธปัพพะ	๗๙
๓)	อายตณปัพพะ	๘๐
๔)	โพชฌังคปัพพะ	๘๒
๕)	สัจจปัพพะ	๘๔
๒.๔.๕	แปลบาลี อานิสงส์การเจริญสติปัฏฐาน ๔	๙๗
๒.๕	ลำดับการทำวิชาและวิมุตติให้บริบูรณ์	๙๘
๒.๕.๑	สติปัฏฐาน ๔ เครื่องทำโพชฌงค์ให้บริบูรณ์	๙๘
๒.๕.๒	สติปัฏฐาน ๔ เป็นอาหารของวิชาและวิมุตติ	๑๐๐
	สรุปท้ายบท	๑๐๕
	คำถามท้ายบท	๑๐๗
	เอกสารอ้างอิงประจำบท	๑๐๘
๕.	บทที่ ๓ หลักสติปัฏฐานภาวนา	๑๐๙
	วัตถุประสงค์การเรียนประจำบท	๑๐๙
	ขอขำเนื้อหา	๑๐๙
	๓.๑ ความนำ	๑๑๐
	๓.๒ ความหมายและความสำคัญของสติปัฏฐาน ๔	๑๑๑

๓.๒.๑ อธิบายศัพท์	๑๑๑
๓.๒.๒ อธิบายความหมาย	๑๑๓
๓.๒.๓ ความสำคัญของสติปัฏฐาน ๔	๑๑๔
๓.๒.๔ องค์ประกอบสำคัญในการเจริญสติปัฏฐาน ๔	๑๑๗
๓.๒.๕ จุดมุ่งหมายของสติปัฏฐาน ๔	๑๑๙
๓.๓ หลักปฏิบัติสติปัฏฐาน ๔	๑๑๙
๓.๓.๑ อธิบาย กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๑๒๑
๑) อานาปานปัพพะ	๑๒๓
๒) อิริยาปลปัพพะ	๑๒๖
๓) สัมปชัญญปัพพะ	๑๒๘
๔) ปฏิกุลมณสิการปัพพะ	๑๓๑
๕) ธาตุมนสิการปัพพะ	๑๓๒
๖) นวสีวิกาปัพพะ	๑๓๓
๓.๓.๒ อธิบายเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๑๓๕
- วิธีการกำหนดทุกขเวทนา	๑๓๙
- อานิสงส์ของการตามรู้เวทนา	๑๔๓
๓.๓.๓ อธิบาย จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๑๔๔
- ประเภทของจิต	๑๔๗
- วิธีการกำหนดจิต	๑๔๙
- การบังคับจิต	๑๕๑
๓.๓.๔ อธิบาย ฌัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๑๕๒
๑) นิ वर्ณธรรม ๕	๑๕๒
๒) อุปาทานชั้น ๕	๑๕๔
๓) อายุตนะ ๑๒	๑๕๕
๔) โพชฌงค์ ๗	๑๕๖
๕) อริยสัจ ๔	๑๖๑
๓.๓.๕ อานิสงส์การเจริญสติปัฏฐาน ๔	๑๖๓
๓.๔ สติปัฏฐาน ๔ ในวิปัสสนาภูมิ ๖	๑๖๓
สรุปท้ายบท	๑๖๘
คำถามท้ายบท	๑๖๙
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๑๗๐
๖. บทที่ ๔ หลักปฏิบัติสติปัฏฐานภาวนา	๑๗๑
วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท	๑๗๑
ขอบข่ายเนื้อหา	๑๗๑
๔.๑ ความนำ	๑๗๒
๔.๒ การเจริญสติปัฏฐาน ๔ แบบสุทธวิปัสสนา	๑๗๔

๔.๒.๑	การเจริญสุทธรวิปัสสนา	๑๗๔
๔.๒.๒	การเจริญสุทธรวิปัสสนาตามแนวสติปัฏฐาน ๔	๑๗๗
๔.๓	การปฏิบัติสุทธรวิปัสสนาแบบกำหนดพอง-ยุบ	๑๘๕
๔.๓.๑	การนั่งกำหนดพอง-ยุบ	๑๘๕
๔.๓.๒	กำหนดพอง-ยุบเจริญสติปัฏฐาน ๔	๑๘๖
๔.๓.๓	การบริกรรมภาวนา	๑๘๗
๑)	คำบริกรรมว่า “หนอ”	๑๘๘
๒)	การกำหนดบริกรรมภาวนา	๑๘๙
๔.๓.๔	ตัวอย่างระเบียบปฏิบัติของสำนักกรรมฐาน	๑๘๙
๑)	ระเบียบปฏิบัติของสำนักในวันแรก	๑๘๙
๒)	กิจที่พึงทำก่อนนั่งสมาธิ	๑๙๑
๓)	บุพกิจของโยคี (การเตรียมตัว)	๑๙๒
ก.	ขอขมาต่อพระรัตนตรัย	๑๙๒
ข.	ขอขมาต่อพระอุปัชฌาย์ มารดา-บิดา	๑๙๓
ค.	ขอขมาต่อท่านผู้ที่มีคุณศีล มีคุณธรรม	๑๙๓
ง.	เจริญจตุรารักษ์กรรมฐาน	๑๙๔
๔.๔	พระวิปัสสนาจารย์สอบอารมณ์กรรมฐาน	๑๙๕
๔.๔.๑	ความสำคัญ	๑๙๕
๔.๔.๒	ประโยชน์ของการสอบอารมณ์	๑๙๖
๔.๔.๓	พระวิปัสสนาจารย์	๑๙๖
๔.๔.๔	การสอบอารมณ์	๑๙๗
๔.๔.๕	การสอบอารมณ์แก่สภาวะธรรมในคัมภีร์	๑๙๘
๑)	พระผู้มีพระภาคเจ้าสอบอารมณ์ภิกษุ ๕๐๐ รูป	๑๙๘
๒)	พระผู้มีพระภาคเจ้าสอบอารมณ์พระสมิทธิ	๑๙๘
๓)	พระผู้มีพระภาคเจ้าสอบอารมณ์พระโสณโกฬิวิสะ	๑๙๙
๔)	พระผู้มีพระภาคเจ้าสอบอารมณ์พระมหาโมคคัลลานะ	๒๐๑
๕)	พระสารีบุตรเถระสอบอารมณ์พระอนรุทธะ	๒๐๓
	สรุปท้ายบท	๒๐๔
	คำถามท้ายบท	๒๐๕
	เอกสารอ้างอิงประจำบท	๒๐๖
๖.	บทที่ ๕ ฝึกปฏิบัติสติปัฏฐานภาวนา	๒๐๗
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท	๒๐๗
	ขอบข่ายเนื้อหา	๒๐๗
๕.๑	ความนำ	๒๐๘
๕.๒	วิธีฝึกปฏิบัติกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๒๐๙
๕.๒.๑	วิธีกำหนดในอิริยาบถกราบ	๒๐๙

๕.๒.๒	วิธีกำหนดในอิริยาบถยืน	๒๑๗	
๕.๒.๓	วิธีกำหนดในอิริยาบถเดินจงกรม	๒๑๘	
๕.๒.๔	วิธีกำหนดในอิริยาบถนั่ง	๒๒๘	
๕.๒.๕	วิธีกำหนดในอิริยาบถนอน	๒๓๖	
๕.๒.๖	วิธีกำหนดในอิริยาบถย่อย	๒๓๗	
	๑) วิธีกำหนดในการก้าว ในการถอย	๒๓๘	
	๒) วิธีกำหนดในการเหลียวมอง	๒๓๘	
	๓) วิธีกำหนดในการคู้เข้า และเหยียดออก	๒๓๙	
	๔) วิธีกำหนดในการนุ่ง, ห่ม	๒๓๙	
	๕) วิธีกำหนดในการฉัน	๒๓๙	
	๖) วิธีกำหนดในการถ่ายอุจจาระและปัสสาวะ	๒๔๐	
	๗) วิธีปฏิบัติในอิริยาบถอื่นๆ	๒๔๑	
๕.๓	วิธีฝึกปฏิบัติเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๒๔๕	
	๕.๓.๑	วิธีกำหนดทุกขเวทนา	๒๔๗
	๕.๓.๒	ตัวอย่างการกำหนดเวทนาในคัมภีร์	๒๕๐
๕.๔	วิธีฝึกปฏิบัติจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๒๕๒	
	๕.๔.๑	การกำหนดต้นจิต	๒๕๔
	๕.๔.๒	วิธีกำหนดจิตคิด	๒๕๔
	๕.๔.๓	วิธีกำหนดจิตประเภทต่างๆ	๒๕๕
๕.๕	วิธีฝึกปฏิบัติธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน	๒๕๗	
	๕.๕.๑	วิธีกำหนดนิรณฺธรรม ๕	๒๕๗
	๕.๕.๒	วิธีกำหนดอุปาทานชั้น ๕	๒๕๙
	๕.๕.๓	วิธีกำหนดอายตนะ ๑๒	๒๖๐
	๕.๕.๔	วิธีกำหนดโพชฌงค์ ๗	๒๖๑
	๕.๕.๕	วิธีกำหนดอริยสัจ ๔	๒๖๓
	สรุปท้ายบท	๒๖๘	
	คำถามท้ายบท	๒๖๙	
	เอกสารอ้างอิงประจำบท	๒๗๐	
๗.	บทที่ ๖ บรรลุมรรคและนิมิตติ	๒๗๑	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท	๒๗๑	
	ขอช่วยเนื้อหา	๒๗๑	
	๖.๑	ความนำ	๒๗๒
	๖.๒	การบรรลุธรรม	๒๗๓
	๖.๒.๑	ความหมาย	๒๗๓
	๖.๒.๒	ประเภทของการบรรลุธรรม	๒๗๔
	๖.๒.๒.๑	เจโตวิมุตติ	๒๗๕

๖.๒.๒.๒ ปัญญาวิมุตติ	๒๗๗
๖.๓ เหตุให้เกิดการบรรลุธรรม	๒๘๐
๖.๔ แนวทางการบรรลุธรรม	๒๘๒
๖.๔.๑ สี่วิสุทธิ	๒๘๔
๖.๔.๒ จิตตวิสุทธิ	๒๘๔
๖.๔.๓ ทิณฐวิสุทธิ	๒๘๕
๖.๔.๔ กังขาตรณวิสุทธิ	๒๘๖
๖.๔.๕ มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ	๒๘๗
๖.๔.๖ ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ	๒๘๘
๖.๔.๗ ญาณทัสสนาวิสุทธิ	๒๙๔
๖.๕ พระอริยบุคคล ๔ จำพวก	๒๙๖
๖.๕.๑ พระโสดาบัน	๒๙๗
๖.๕.๒ พระสกทาคามี	๓๐๕
๖.๕.๓ พระอนาคามี	๓๐๘
๖.๕.๔ พระอรหันต์	๓๑๑
๖.๖ เหตุสนับสนุนให้เกิดวิชาและวิมุตติ	๓๒๓
๖.๖.๑ วิชา	๓๒๓
๖.๖.๒ วิมุตติ	๓๒๕
๖.๖.๓ อาหารของวิชาและวิมุตติ	๓๒๘
๖.๖.๔ เจริญสติปฏิฐานทำโพชฌงค์ ๗ วิชาและวิมุตติให้บริบูรณ์	๓๓๙
สรุปท้ายบท	๓๓๑
คำถามท้ายบท	๓๓๒
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๓๓๓
บรรณานุกรม	๓๓๔

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก. คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

หนังสือฉบับนี้ใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิง โดยระบุ เล่ม/ชื่อ/หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี. (บาลี) ๙/๓/๓๕ หมายถึง สุตตนต์ปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระไตรปิฎก ภาษาบาลี เล่มที่ ๙ ข้อที่ ๓ หน้า ๓๕, ที.สี. (ไทย) ๙/๑๗๐/๔๕ หมายถึง สุตตนต์ปิฎก ทีฆนิกาย สีล-ขันธวรรค พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่มที่ ๙ ข้อที่ ๑๗๐ หน้า ๔๕

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา. (ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.มหา. (บาลี)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ป. (ไทย)	=	วินัยปิฎก	ปริวาร	(ภาษาไทย)
วิ.ป. (บาลี)	=	วินัยปิฎก	ปริวารวคคปาติ	(ภาษาบาลี)

พระสุตตันตปิฎก

ที.สี. (บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	ทีฆนิกายปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.สี. (ไทย)	=	สุตตนต์ปิฎก	ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม. (บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	ทีฆนิกาย มหาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.ม. (ไทย)	=	สุตตนต์ปิฎก	ทีฆนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม. (บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	มชฉิมนิกาย มุลปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
ม.ม. (ไทย)	=	สุตตนต์ปิฎก	มชฉิมนิกาย มุลปณณาสก	(ภาษาไทย)
ม.ม. (บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	มชฉิมนิกาย มชฉิมปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
ม.ม. (ไทย)	=	สุตตนต์ปิฎก	มชฉิมนิกาย มชฉิมปณณาสก	(ภาษาไทย)
ม.อุ. (บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	มชฉิมนิกาย อุปริปณณาสกคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ม.อุ. (ไทย)	=	สุตตนต์ปิฎก	มชฉิมนิกาย อุปริปณณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ส. (ไทย)	=	สุตตนต์ปิฎก	สังยุตตนิกาย สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ส. (บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	สังยุตตนิกาย สคาถวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ส.นิ. (ไทย)	=	สุตตนต์ปิฎก	สังยุตตนิกาย นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
ส.นิ. (บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	สังยุตตนิกาย นิทานวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ส.ข. (ไทย)	=	สุตตนต์ปิฎก	สังยุตตนิกาย ขันธวารวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ข. (บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	สังยุตตนิกาย ขันธวารวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ส.สพ. (ไทย)	=	สุตตนต์ปิฎก	สังยุตตนิกาย สพายตนวรรค	(ภาษาไทย)
ส.สพ. (บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	สังยุตตนิกาย สพายตนวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ส.ม. (ไทย)	=	สุตตนต์ปิฎก	สังยุตตนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)

ส.ม. (บาลี) = สุตตันตปิฎก	สงยุตตนิกาย มหาวารวรรค (ภาษาบาลี)
อง.เอกก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย เอกกนิบาต (ภาษาไทย)
อง.เอกก. (บาลี) = สุตตฺตปิฎก	องคฺตตรนิกาย เอกกนิบาตปาลี (ภาษาบาลี)
อง.จตุกก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต (ภาษาไทย)
อง.จตุกก. (บาลี) = สุตตฺตปิฎก	องคฺตตรนิกาย จตุกกนิบาตปาลี (ภาษาบาลี)
อง.ปญจก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต (ภาษาไทย)
อง.ปญจก. (บาลี) = สุตตฺตปิฎก	องคฺตตรนิกาย ปญจกนิบาตปาลี (ภาษาบาลี)
ขุ.ธ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย ธรรมบท (ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (บาลี) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย ธรรมบทปาลี (ภาษาบาลี)
ขุ.อุ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย อุทาน (ภาษาไทย)
ขุ.อุ. (บาลี) = สุตตฺตปิฎก	ขุททกนิกาย อุทานปาลี (ภาษาบาลี)
ขุ.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย มหานิทเทศ (ภาษาไทย)
ขุ.ม. (บาลี) = สุตตฺตปิฎก	ขุททกนิกาย มหานิทเทศปาลี (ภาษาบาลี)
ขุ.ป. (ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามรรค (ภาษาไทย)
ขุ.ป. (บาลี) = สุตตฺตปิฎก	ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามคคปาลี (ภาษาบาลี)

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.สง. (บาลี) = อภิธมฺมปิฎก	ธมฺมสงคณิปาลี (ภาษาบาลี)
อภิ.สง. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก	ธรรมสังคณี (ภาษาไทย)
อภิ.วิ. (บาลี) = อภิธมฺมปิฎก	วิภังคปาลี (ภาษาบาลี)
อภิ.วิ. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก	วิภังคปกรณ์ (ภาษาไทย)
อภิ.ปุ. (บาลี) = อภิธมฺมปิฎก	ปุคฺคคฺลปญฺญตฺติปาลี (ภาษาบาลี)
อภิ.ปุ. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก	บุคคลปัญญาตีปกรณ์ (ภาษาไทย)
อภิ.ป. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก	มหาปิฎฐานปกรณ์ (ภาษาไทย)
อภิ.ป. (บาลี) = อภิธรรมปิฎก	มหาปิฎฐานปาลี (ภาษาบาลี)

ข. คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์อรรถกถา

หนังสือเล่มนี้ใช้อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการอ้างอิง โดยระบุ เล่ม/ชื่อ/หน้าหลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.ม.อ.(บาลี)๑/๓๑๓/๓๐๘ หมายถึง ที่นิกาย สุมงคล วิชาสนี มหาบุคคลอรรถกถา อรรถกถา ภาษาบาลี เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๓๑๓ หน้า ๓๐๘

อรรถกถาภาษาไทย อ้างอิงฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยระบุ เล่ม/ภาค/ตอน/หน้า เช่น ที.ม.อ. (ไทย) ๑/๓/๒/๔๖. หมายถึง ที่นิกายมหาวรรค อรรถกถาภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณฯ เล่มที่ ๑ ภาคที่ ๓ ตอนที่ ๒ หน้า ๔๖.

วิ.มหา.อ. (บาลี) = วินยปิฎก สมณฑปาสาทิกา มหาวิภังคอรรถกถา(ภาษาบาลี)

ที.สี.อ. (บาลี) =	ทีฆนิกาย สุมงคลวิลาสินี สীগฺขณธวคคอกฺกธกถา(ภาษาบาลี)
ที.ม.อ. (บาลี) =	ทีฆนิกาย สุมงคลวิลาสินี มหาวคคอกฺกธกถา(ภาษาบาลี)
ม.ม.อ. (บาลี) =	มชฌิมนิกาย ปปญจสุทฺถนี มุลปณณาสกอกฺกธกถา (ภาษาบาลี)
ม.ม.อ. (บาลี) =	มชฌิมนิกาย มชฌิมปณณาสกอกฺกธกถา (ภาษาบาลี)
สํ.ส.อ. (บาลี) =	สํยุตตนิกาย สารตถปฺปกาสินี สคาวคคอกฺกธกถา (ภาษาบาลี)
อง.ทก.อ. (บาลี) =	องคฺคตฺตรนิกาย มโนรธปุรณิ เอกกนิปาตอกฺกธกถา (ภาษาบาลี)
ขุ.ธ.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย ฌมมปทฺถกถา (ภาษาบาลี)
ขุ.สุ.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย ปรมตถทีปนี สุตตนิปาตอกฺกธกถา (ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.เอกก.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย เอกกนิปาตชาตอกฺกธกถา (ภาษาบาลี)
ขุ.ม.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกายสทฺธมมปฺปชฺไซติกา มหานิทฺเทสอกฺกธกถา (ภาษาบาลี)
ขุ.จ.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกายสทฺธมมปฺปชฺไซติกา จุฬนิตฺเทสอกฺกธกถา(ภาษาบาลี)
ขุ.ป.อ. (บาลี) =	สุตฺตตนตฺปิฎก ขุททกนิกาย ปฏฺฐิสมภิทามคคอกฺกธกถา (ภาษาบาลี)
อภิ.สง.อ (บาลี) =	อภิธมมปิฎก ฌมมสงคณิ อภฺฐสาลีนีอฺกธกถา(ภาษาบาลี)
อภิ.วิ.อ. (บาลี) =	อภิธมมปิฎก วิภงฺค สมโมหวิโนทนีอฺกธกถา (ภาษาบาลี)
อภิ.ปญจ.อ. (บาลี) =	อภิธมมปิฎก ปญจปกรณอกฺกธกถา(ภาษาบาลี)
สงคห. (บาลี) =	อภิธมมตถสงคห(ภาษาบาลี)

ค. คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์ฎีกา

หนังสือฉบับนี้ใช้ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิงโดยจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น วิมตี.ฎีกา (บาลี) ๒/๒๓๑/๑๑๐ หมายถึง วิมตีวินทนีฎีกา เล่มที่ ๒ ข้อที่ ๒๓๑ หน้า ๑๑๐

วชิร.ฎีกา (บาลี) =	วชิรพฺพุธิฎีกา (ภาษาบาลี)
สารตถ.ฎีกา (บาลี) =	สารตถทีปนีฎีกา (ภาษาบาลี)
สารตถ.ฎีกา (ไทย) =	สารตถทีปนีฎีกา (ภาษาไทย)
วิมตี.ฎีกา (บาลี) =	วิมตีวินทนีฎีกา(ภาษาบาลี)
กงขา.ฎีกา. (บาลี) =	กงขาวิตฺตรณิปฺุราณฎีกา (ภาษาบาลี)
มูล.ฎีกา. (บาลี) =	มูลสิกฺขาฎีกา (ภาษาบาลี)
ที.สี.ฎีกา (บาลี) =	ทีฆนิกาย ลินตถปฺปกาสินี สীগฺขณธวคคฎีกา (ภาษาบาลี)
ที.ม.ฎีกา (บาลี) =	ทีฆนิกาย ลินตถปฺปกาสินี มหาวคคฎีกา (ภาษาบาลี)
ที.สี.อภิณวฎีกา (บาลี) =	ทีฆนิกาย สารวุลาสินี สীগฺขณธวคคอภิณวฎีกา(ภาษาบาลี)
ขุ.ธ.ฎีกา (บาลี) =	ฌมมปทฺมหาฎีกา (ภาษาบาลี)
อภิ.สง.มูลฎีกา (บาลี) =	อภิธมมปิฎก ฌมมสงคณิมูลฎีกา (ภาษาบาลี)
อภิ.วิ.มูลฎีกา (บาลี) =	อภิธมมปิฎก วิภงคมูลฎีกา (ภาษาบาลี)
ม.ฎีกา (บาลี) =	มณิทีปฎีกา(ภาษาบาลี)

ง. คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์ปกรณ์วิเสส

หนังสือฉบับนี้ใช้ปรกรณ์วิเสส วิสุทธีมรรค ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิงโดยระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังย่อชื่อคัมภีร์ เช่น วิสุทธี (บาลี) ๒/๔๗๘/๑๗๐. ฉบับมหาจุฬา-ลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ ๒ ข้อที่ ๔๗๘ หน้าที่ ๑๗๐

เนตติ.	(บาลี)	=	เนตติปกรณ์	(ภาษาบาลี)
มิลินท.	(บาลี)	=	มิลินทปยุตตปกรณ์	(ภาษาบาลี)
สงคห.	(บาลี)	=	อภิธมมตถสงคห	(ภาษาบาลี)
วิสุทธี.	(บาลี)	=	วิสุทธีมคคปกรณ์	(ภาษาบาลี)
วิสุทธี.มหาฎีกา	(บาลี)	=	ปรมตถมณชูสา วิสุทธีมคคมมหาฎีกา	(ภาษาบาลี)
วิภาวินี.	(บาลี)	=	อภิธมมตถวิภาวินีฎีกา	(ภาษาบาลี)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ : พระภาวนาพิศาลเมธี วิ.

[ประเสริฐ มนต์เสวี (พรหมจรรย์)]

การศึกษา :

- นักธรรมชั้นเอก (พ.ศ.๒๔๓๘) วัดราชบุรุษบำรุง อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา,
- ป.ธ. ๘ (พ.ศ.๒๔๓๕) วัดมหาสวัสดิ์นาคพุฒาราม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม,
- **ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต** (พธ.บ.บาลีพุทธศาสตร์ เกียรตินิยม อันดับหนึ่ง) มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม รุ่นที่ ๔๐ ปีการศึกษา ๒๕๓๕
- **ปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (พธ.ม.วิปัสสนาภาวนา วิทยานิพนธ์ ระดับ ดี (good)) มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม ๑ เมษายน ๒๕๔๒

ประสบการณ์ :

- พ.ศ. ๒๕๓๗ - ๒๕๔๐ ครูสอนปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดมหาสวัสดิ์นาคพุฒาราม
- พ.ศ. ๒๕๔๑ - ปัจจุบัน อาจารย์พิเศษสอนหลักสูตรปกาศนียบัตร “วิปัสสนาภาวนา”
- พ.ศ.๒๕๔๒ - ปัจจุบัน เป็นพระวิปัสสนาจารย์ โครงการอบรมพระวิปัสสนาจารย์ หลักสูตร ๓ เดือน และ ๓ เดือน ของคณะสงฆ์หนกลาง ณ สำนักปฏิบัติธรรม “ธรรมโมลี” อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
- พ.ศ. ๒๕๔๘ - ปัจจุบัน เป็นพระวิปัสสนาจารย์ ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา (หลักสูตร ๗ เดือน) ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

งานปกครอง

พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดพิชยญาติการาม วรวิหาร

แขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ที่อยู่ปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม วัดมหาสวัสดิ์นาคพุฒาราม ถนนศาลายา-นครชัยศรี อ. พุทธมณฑล จ. นครปฐม

Email : pm.montasavi@gmail.com และ www.facebook.com/pm.montasavi

Web : www.facebook.com/ (ประเสริฐ มนต์เสวี)